

ОПШТЕ ОСНОВЕ ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

МОДЕЛ А

ИЗРАЖАЈНИ И ЕСТЕТСКИ РАЗВОЈ

Образовање и васпитање за уметност и естетику има веома добар ослонац у потенцијалима предшколског детета. Креативни чин детета је то снажнији што је више слободан.

Особена дечја симболика и интеграција опажајно – практичног и симболичког пружају детету могућност да лагано ствара, комуницира и разуме невербалне видове комуникације. Овај програм има ту одговорност и могућност да оснажи слободу стварања и прошири дететова искуства и вештине у невербалном, визуелном, аудитивном, сензорном и вербалном доживљавању и представљању себе и света који га окружује.

Припрема за школу, отуда, неопходно укључује развијање вештина ликовног, музичког и драмског изражавања и презентације које су темељ, касније тако потребним, тзв. Школским вештинама при писању, читању, описивању, објашњавању, приказивању, цртању, пројектовању у простору и равни итд.

ЛИКОВНИ ИЗРАЗ ДЕТЕТА

Ликовни израз детета је начин комуникације са собом, другима и светом који га окружује. У стваралачком процесу ликовних активности и ликовних игара, најбоље се упознају: дете, његове развојне могућности и потребе, индивидуалне склоности, жеље, интересовања, страхови... Због различитог темпа развоја и, услед тога, великих индивидуалних разлика, могућности ликовног изражавања су различите за свако дете понаособ, што треба стално имати на уму на овом узрасту.

У стваралачкој игри и активности, дете интересује сам стваралачки процес, а не ликовни резултат. Често се дешава да дете "ништа" не уради управо због тога што има снажну потребу за експериментисањем и задовољењем своје природне радозналости. У креативном процесу не би требало давати готове узор и наметати ликовна решења.

Ове предликовне активности су темељ за даљи рад у ликовном развоју, па их никако не треба занемарити.

Треба стварати услове да деца:

- откривају, упознају и потврђују себе као стваралачка и креативна бића;
- отварају веће могућност истваралачке слободе у избору типова активности, ликовних техника (могућност "чистих" и комбинованих техника...), тема и/или слободе избора својих "тема" и програмских садржаја; разноврсних подлога и формата, положаја тела приликом стваралачког рада;
- самостално, смело и слободно се ликовно изражавају развијајући своју креативност, али и себе у тоталитету;
- експериментишу различитим ликовним елементима и ликовним материјалима;
- упознају сопствене ликовне могућности и свој ликовни израз;
- упознају и изражавају свој унутрашњи свет и доживљај света путем ликовног израза, као и унутрашњи свет других;
- откривају, упознају и цене своју индивидуалност, различитосту ликовним изражавањима и уважавају различитости других у стваралачкој интеракцији и комуникацији;
- откривају, истражују и упознају свој ликовни језик, али и ликовни језик одраслих у делима ликовних уметности.

Препоручени садржаји:

Активности цртања и сликања

- Активности цртања: Истраживачке ликовне игре и активности: ликовне игре линија разноврсних по дужини, врсти, смеру, интензитету...
Упознавање и овладавање техникама цртања ...

- Активности сликања: Игре и активности препознавања и именовања боја. Игре и активности мешања боја и откривања "нових". Упознавање са различитим подлогама, сликарским техникама и прибором за рад. Утврђивање и проширивање скале боја. Декоративна употреба боја...
Упознавање са техникама сликања...

Активности вајања

Трагање за својим облицима у експериментисању са различитим вајарским материјалима примерено деци овог узраста. Израда рељефа и пуне пластике. Активности са различитим материјалима Откривање и упознавање различитих материјала и особито, игара и активности са природним и отпадним материјалима.

Активности елемената графике

Игре штампања и умножавања. Експериментисање са предметима за протрљавање, отискивање прскањем, урезивањем линија (гравира...), прављењем корица за књиге, плаката, честитки.

Активности елемената естетског доживљаја

Посматрање и разговор о својим остварењима и ликовним остварењима друге деце. Посматрање и разговор о предметима свакодневну употребу (примењене уметности) и естетским појавама у природи. Посматрање и разговор о уметничким делима ликовне уметности из различитих епоха, примерено интересовању, доживљају и искуству деце овог узраста. Уметничко дело као други вид стваралачког процеса.

Препознавање и откривање ликовно-уметничког дела и њихове разлике: слика, скулптура, рељеф; ликовни мотиви у делима ликовне уметности, ликовни

језик одраслих, различити материјали и технике, "теме" у ликовним уметностима...

Ликовна радионица

Ликовна радионица није место, иако то не искључује. Ликовна радионица је скуп различитих процеса који помажу целокупном развоју детета, свих његових креативних потенцијала. Замишљена је као програм плус за сву ону децу која показују интересовње за овим видом ликовног изражавања: кад хоће, докле хоће и колико може.

Повезивање ликовног стваралаштва са осталим уметничким дисциплинама (плес, филм, театар, музика и др.) којима ће се потпуно превазилазити чист карактер ликовности и отворити нове могућности: миксмедија, отварање нових ликовних могућности за ликовна истраживања, за примену различитих прибора за рад, различитих подлога, као и даља ликовна истраживања у примени комбинованих ликовних техника и подручја рада. Истраживања различитог облика рада са децом: индивидуално, рад у пару и групни рад.

Укључивање деце у уређење простора, како ентеријера тако и екстеријера. Ликовна опрема приредби, плакати, позивнице, маске, костими, дечја сценографија и сл. Укључивање деце у изарду папира, боја, израдут аписерије – примерено узрасту. Одливање предмета од гипса, одливање у техници папир машеа...

Снимање филма као процес –8 мм камером или видео камером. Снимање фотоапаратом. Облежја краја у коме деца живе, а и значајних догађаја везаних за живот деце.

Посета музејима, галеријама, посета атељеима уметника... Комуникација са кустосима музеја, произвођачима боја, уметницима.

МОДЕЛ Б

ЛИКОВНО ВАСПИТАЊЕ

Цртање

Циљеви

Стицање искуства у представљању разних облика у простору применом различитих врста линија (правих, кривих, дугих, кратких, косих, вијугавих...).

Способност за постизање све сложенијих композиционих решења, од једноставног ређања облика до њиховог скупљања и распршивања по целом формату, уз помоћ разних врста цртаћег прибора.

Маштовитост, која се огледа у богатству детаља на облицима који се цртају. Способност да се линијом и облицима изразе пропорције, величина и текстура.

Разликовање финеса у дебљини линије.

Способност приказивања фигура људи, животиња, биљака и других објеката са више детаља и изражених карактеристика: у акцији, међусобног односа више фигура, њихово постављање у различите просторе и сразмере, као и изражавање емоционалног односа међу њима.

Способност декоративне примене линије уз постепено повећавање сигурности у потезима, постизање чистих и богатих линија, јасних контура и умења приказивања текстуре линијом.

Садржаји и активности

Коришћење разних врста линија у дефинисању једноставних облика и објеката (линије праве и криве, дуге и кратке, изломљене, вијугаве, спиралне и др.).

Посматрање облика и текстура разних предмета уз анализу њиховог изгледа и представљање уз помоћ цртежа.

Експериментисање са графичким приказивањем (трага се за необичним начинима цртања, цртат ачкицама, довршавају се већ започети цртежи и сл.).

Сложенија композициона решења у приказивању линијом.

Представљање људске фигуре у различитим просторима.

Цртање животиња, биљака и других објеката.

Декоративно коришћење линије.

Сликање

Циљеви

Осетљивост за боје, њихове нијансе и интензитет.

Способност уочавања боја као својства објеката и њиховог именовања.

Смисао и способност изражавања бојом и бојеном површином, уз употребу најједноставнијих ликовно-сликарских техника.

Богатство боја и облика захваљујући одговарајућим подстицајима (доживљајима, погодним темама, утицају музике, књижевних дела и др.).

Познавање основних сликарских материјала и техника (боја течнихчврстих, начина њиховог наношења и др.). Способност декоративне употребе боје на начине који су доступни деци.

Садржаји и активности

Експериментисање бојама и начинима њиховог коришћења (отискивањем, размазивањем, утрљавањем, прскањем и др.).

Бојење мањих и већих површина везано за одређене теме.

Мешање боја ради откривања комбинација и нијанси.

Колористичко представљање људи, животиња, биљака и других објеката.

Декоративно коришћење боја сликањем на разним подлогама.

Коришћење боја за израду једноставних плаката, позивница, нацрта за рекламу, стрипова и сл.

Пластично обликовање

Циљеви

Смисао за обликовање и грађење волуменом у простору од различитих материјала који се спајају (нпр. кромпир и чачкалице) или обликују прстима (нпр. глина, тесто, пластелин, глинамол и сл.) додавањем или откидањем.

Осетљивост за пластику и простор стечена кроз разне игре и друге конструкторске и градиличке активности пластичним материјалима.

Усвајање техника рада, познавање својстава материјала који се обликује и спретност у кориштењу материјала и алата (нпр. моделирки, маказа, лепка и др.).

Способност анализе облика и текстуре разних објеката како би се они представили са више детаља и израженијим карактеристикама: фигура или групе фигура у покрету, њихово постављање у разне просторе и сразмере, уз изражавање емоционалног односа.

Освајање простора које се огледа кроз постизање вертикалне поставе фигура, стабилних фигура у простору, већу обраду детаља у поступку вајања и др.

Способност обликовања најједноставније декоративне керамике. Способност прављења макета на основу замишљања или представљањем одређеног простора.

Садржаји и активности

Обликовање уз помоћ теста у боји, песка, глине, пластелина, глиномалаидр.

Обликовање од разних природних материјала чији су облици већ донекле оформљени (гранчице, плодови, лишће, кукурузовина, маховина, суве стабљике ливадских биљака и др.).

Обликовање папира разних врста и разним техникама све до «оригами технике» и израде једноставних играчака у техници «папир-машеа».

Обликовање декоративне керамике.

Прављење макета и њихово коришћење за представљање саобраћајних ситуација, једноставних рељефа и др.

Естетско доживљавање и процењивање

Циљеви

Сразмерно самостално и свесно уочавање боја, облика и њиховог склада, реда и мере у природи и продуктима људског стваралаштва и трагање за сопственим начинима хармоничног организовања облика у простору, као и искрено изражавање осећања и идеја путем линија, боја и облика.

Донекле формиран елементарни естетски ставови и доживљаји као почетни корак у комуникацији детета са уметничким делима (без претензије да се достигне ниво објективних судова), као и усвојеност одговарајућих основних појмова и термина (слика, скулптура, цртеж, портрет, мртва природа и сл.).

Донекле формиран елементарни критеријуми за естетско доживљавање уметничких дела, производа ликовног стваралаштва и естетских феномена уопште, што је показатељ визуелне и естетске културе.

Садржаји и активности

Уочавање боја, облика и њиховог склада, реда и мере у природи и продуктима људског стваралаштва.

Украшавање амбијента предшколске установе.

Разговори о ликовним радовима деце.

Разговори о репродукцијама ликовних дела које су створили уметници и традиционалног народног стваралаштва, посебно уметничких дела у сакралним објектима.

Сусрети са ликовним уметницима и посматрање њиховог процеса рада.